

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΒ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 24 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1934

ΑΡΙΘ. 47

ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ ΕΓΓΡΑΦΟΝ

ΠΕΡΙ ΟΡΙΣΤΙΚΗΣ ΡΥΘΜΙΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΗΜΕΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ

Ἀριθ. } Πρωτ. 2936 Ἀθήνησι τῆ 16 Νοεμ. 1934
Διεκπ. 171

Πρὸς τοὺς Ἐξοχωτάτους Κύριον Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως καὶ Κύριον Ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν Θεησκευμάτων καὶ τῆς Παιδείας.

Ἡ ἱερὰ Σύνοδος, ἀνταποκρινομένη εἰς ἐπιθυμίαν τῆς Κυβερνήσεως, εἶχε δεχθεῖ πρὸ τινος χρόνου ὅπως κατ' ἐκκλησιαστικὴν οἰκονομίαν παραχωρήσῃ κανονικοὺς ἱερεῖς πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν θρησκευτικῶν ἀναγκῶν, τῶν ἐμμενόντων εἰς τὴν παλαιὰν χρονολόγησιν τοῦ διορθωθέντος Ἰουλιανοῦ Ἡμερολογίου. Ἄλλ' οὗτοι, παροτρυνόμενοι ὑπὸ τῶν ἡγετῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀνταρσίας ἐλαχίστων Ἁγιορειτῶν μοναχῶν, ὧν τὰ συμφέροντα ἐκινδύνευον ἐκ τοιαύτης εἰρηρικῆς λύσεως τοῦ ζητήματος, ἀπέκρουσαν αὐτήν, καὶ δὴ καὶ ἀνεκάλεσαν τὴν πρὸ τριετίας ὑποβληθεῖσαν πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον ὑπ' αὐτῶν τῶν ἰδίων αἴτησιν περὶ παραχωρήσεως κανονικῶν ἱερέων.

Ἡ προσφάτως συνελθοῦσα Ἱεραρχία, πληροφορηθεῖσα τοῦτο καὶ ἀκούσασα τὰς διηγήσεις τῶν Ἀρχιερέων, διεκτραγωφούντων τὴν ὑπὸ τῶν ἐκμεταλλευτῶν τῆς εὐσεβείας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ προκληθεῖσαν ἀπερίγραπτον ἀνωμαλίαν ἐν τοῖς κόλποις τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, λαβοῦσα δὲ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ παράταξις τῆς ἀνωμαλίας ταύτης συνεπάγεται ἄμεσον κίνδυνον σχίσματος καὶ διχασμοῦ οὐ μόνον ἐκκλησιαστικοῦ ἀλλὰ καὶ ἐθνικοῦ, ἀνέθηκεν εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον ὅπως διαβιβάσῃ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τὴν ἐξῆς ἀπόφασιν: ἢ νὰ ἐφαρμόσῃ αὕτη αὐστηρῶς τοὺς νόμους τοῦ Κράτους κατὰ τῶν Ἁγιορειτῶν μοναχῶν καὶ ἄλλων ἀνταρτῶν κληρικῶν, ἢ νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος τὴν παλαιὰν πολιτικὴν χρονολόγησιν τοῦ Ἡμερολογίου, ὅποτε καὶ ἡ Ἐκκλησία θὰ σκεφθῆ ἀναλόγως· ἄλλως ἐπαφίησιν ἀκεραίαν τὴν εὐθύνην εἰς τὴν Κυβέρνησιν διὰ τὸ ἀναπόφευκτον σχίσμα, εἰς ὃ ὁμᾶς ἀξέστων καὶ φανα-

τικῶν μοναχῶν ἐξωθεῖ τοὺς ἀκολουθοῦντας αὐτοὺς ἀπλοικοὺς ἀνθρώπους. Ὅντως δὲ οὗτοι ἀσυστόλως οὐ μόνον ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ, ἀλλὰ καὶ ἀνὰ τὴν ὑπαιθρον χώραν ἐλευθέρως περιοδοῦντες καὶ διδάσκοντες ὅτι ἡ διαφορὰ τῶν ἡμερομηνιῶν τοῦ Ἡμερολογίου εἶναι καὶ διαφορὰ θρησκείας, ὅτι δὲ συνεπῶς ἐξηφανίσθη ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ὡς διὰ τινος μαγικῆς δυνάμεως τῶν ἡμερομηνιῶν, ἐκφανατίζουσι καὶ σκανδαλίζουσι τὸν λαόν, κηρύττοντες ταῦτοχρόνως τὸ μῖσος τῶν πολιτῶν πρὸς ἀλλήλους, ἀπογορεῦντες εἰς τοὺς παλαιοημερολογίτας νὰ ἔχωσιν οἰανδήποτε σχέσιν καὶ ἐπικοινωνίαν πρὸς τοὺς ἄλλους πολίτας, ἀναβαπτίζουσι καὶ ἀναμυρῶνουνσι δι' ἐλαίου ἀπλοῦ τοὺς βαπτισθέντας μετὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ ἡμερολογίου, ἐμβάλλουσι εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ὄπαδῶν ἀκατονομάστους φανατισμοὺς, προλήψεις καὶ δεισιδαιμονίας, ἰδρύουσι μοναστήρια καὶ ναοὺς, οἰκιοποιούμενοι τὰς προσόδους των, ἀνατρέπουσι πᾶσαν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν, ὑβρίζουσι καὶ προπηλακίζουσι τοὺς ὀρθοδόξους Ἱεράρχας καὶ συνεχῶς προκαλοῦσιν ἐπεισόδια σαλεύοντες τὴν δημοσίαν τάξιν, πάντα δὲ ταῦτα θὰ ἔχωσιν ὀλέθρια ἀποτελέσματα καὶ θὰ προκαλέσωσιν ἀνεπανόρθωτον θρησκευτικὴν διαίρεσιν ἐν τῷ Ἑλληνικῷ ἔθνει καὶ διάσπασιν τῆς ἐνότητος αὐτοῦ.

Δυστυχῶς αἱ ἀπὸ τῆς μεταβολῆς τοῦ ἡμερολογίου Ἑλληνικαὶ Κυβερνήσεις δὲν ἠθέλησαν νὰ προλάβωσι τὸν κίνδυνον τοῦτον, τοῖναντίον δὲ ὑπέθαλψαν τὴν ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς Ἐκκλησίας πρωτοφανῆ ταύτην ἀνταρσίαν, ἰδίως κατὰ τὰς σαραμονὰς ἐκλογῶν. Ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς ἐζήτησε τὴν ἐπιβολὴν τῶν κειμένων νόμων, οἵτινες καὶ μόνον ἐξαρκοῦσιν εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς τάξεως, ἀλλ' αἱ Κυβερνήσεις, καίτοι ἀναγνωρίζουσαι τὴν ὀρθότητα καὶ τὸ δίκαιον τῶν αἰτίσεων τῆς Ἐκκλησίας, δὲν ἠθέλησαν ἢ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐφαρμόσωσι τοὺς νόμους.

Ἦδη ὅμως αἱ δικαστικαὶ Ἀρχαὶ, καὶ δὴ αὐτὸς ὁ Ἄρειος Πάγος, ἀπεφάνθησαν ὅτι ἡ διαφορὰ τῶν ἡμερομηνιῶν δὲν ἀποτελεῖ θρησκείαν, ἐπομένως ἡ ὑπὸ τοῦ Συντάγματος ἐπιτάσσομένη θρησκευτικὴ ἐ-

λευθερία δὲν ἔχει τόπον ἐν προκειμένῳ, ὅτι οἱ παλαιοημερολογῖται, μὴ ἀποτελοῦντες ἰδίαν θρησκείαν ἢ αἵρεσιν, δὲν δικαιοῦνται νὰ ἰδρῶσι θρησκευτικὰ σωματεῖα, αἵτινα διευθυνόμενα ὑπὸ λαϊκῶν νὰ διεξάγῳσιν ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις, νὰ διορίζουσιν ἱερεῖς ἢ νὰ ἰδρῶσιν ἰδίους ναοὺς, ὅτι οἱ καθαιρούμενοι ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων κληρικοὶ δὲν δικαιοῦνται νὰ φέρωσι τὸ ἱερατικὸν σχῆμα, ἡκιστα δὲ νὰ ἱερουργῶσι, ὅτι κληρικοὶ καὶ μοναχοὶ δὲν δύνανται νὰ διαμένωσιν ἢ νὰ ἱερουργῶσιν ἄνευ ἀδείας τοῦ Ἱεραρχοῦ τοῦ τόπου καὶ πρέπει νὰ ἀπελαύνωνται εἰς τὸν τόπον τῆς προελεύσεώς των. Περὶ πάντων τούτων προέβλεψαν οἱ κείμενοι νόμοι. Ἄλλ' ἂν τὸ Κράτος, ὡς ἀπεδείχθη μέχρι τοῦδε, δὲν εἶναι ἱκανὸν ἢ δὲν θέλη νὰ ἐφαρμόσῃ αὐτοὺς, ὁφείλει τὸ ταχύτερον νὰ ἐπαναφέρῃ δ' ἑαυτὸ τὸ παλαιὸν πολιτικὸν ἡμερολόγιον.

Ἡ Ἐκκλησία προέβη εἰς τὴν διόρθωσιν τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου, διότι τὸ Κράτος ἐδέχθη τὸ νέον πολιτικὸν ἡμερολόγιον καὶ διότι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρχωσιν εἰς τὸ Κράτος δύο ἡμερολόγια. Ἄλλὰ δὲν προέβη εἰκῆ καὶ ὡς ἔτυχεν εἰς τὴν σοβαρὰν ταύτην πράξιν. Τὸ Κράτος ἐζήτηε νὰ ἐπιβάλῃ εἰς αὐτὴν τὸ νέον ἡμερολόγιον κατὰ τὰ ἔτη 1919 καὶ 1923, ἀλλὰ ἡ Ἐκκλησία τότε δὲν ἐδέχθη, διότι ἦτο ὑποχρεωμένη νὰ συνεννοηθῆ προηγουμένως μετὰ τῶν λοιπῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν καὶ δὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Πράγματι δὲ ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος συγκληθεῖσα τὸ α'. διὰ Βασιλικῆς Διατάγματος τῆς 31ης Μαρτίου 1923 καὶ τὸ β'. διὰ Βασιλικῆς Διατάγματος τῆς 17ης Δεκεμβρίου 1923 δι' ἄλλα τε ζητήματα καὶ τὸ τοῦ ἡμερολογίου, προέβη εἰς ἐπισταμένην ἔρευναν τοῦ ζητήματος, συνεννοήθη δὲ μετὰ τῶν λοιπῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν ἐπὶ μακροῦς μῆνας καὶ μόνον ὅταν τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀπεφάσισε τὴν διόρθωσιν πανθομολογουμένου σφάλματος τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου, προέβη εἰς αὐτὴν κατὰ Μάρτιον τοῦ 1924. Ἄπασαι αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι ἀπεφάνθησαν ὑπὲρ τῆς ὀρθότητος τῆς γενομένης μεταβολῆς τοῦ ἡμερολογίου καὶ ἐκεῖναι εἰσέτι, αἵτινες διὰ τοπικοῦς ἢ ἄλλους λόγους δὲν προέβησαν μέχρι τοῦδε εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ταύτης ἀποφάσεως καὶ αἵτινες συνεχίζουσι τὴν ἀδιάρρηκτον καὶ ἀδιάσπαστον ἐνότητα τῆς καθόλου Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας.

Δὲν δύναται λοιπὸν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος μόνη ἄνευ συγκαταθέσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ συνεννοήσεως μετὰ τῶν λοιπῶν Ἐκ-

κλησιῶν νὰ παλινωδῆσῃ μετὰ δεκαετίαν ὄλην καὶ ἐν ἐπιγνώσει νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰς ἐσφαλμένας ἡμερομηνίας τοῦ ἡμερολογίου, νὰ προκληθῆ καὶ πάλιν ἡ προηγηθεῖσα τῆς διορθώσεως τοῦ ἡμερολογίου ἀπερίγραπτος ἀνωμαλία, καθ' ἣν ἐωρτάσθησαν τὰ Χριστούγεννα μετὰ τὴν πρώτην τοῦ Νέου ἔτους καὶ ἐχωρίσθη ἡ ἑορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἀπὸ τῆς ἱστορικῆς 25ης Μαρτίου. Δὲν δύναται ἐπὶ πλέον νὰ ἀποξενώσῃ ἀφ' ἑαυτῆς ἡ Ἐκκλησία ἑκατομμύρια πιστῶν τέκνων τῆς, τὰ ὁποῖα θὰ ἐμμένωσιν εἰς τὸ διορθωμένον ἡμερολόγιον. Ἡ ὕπαρξις δύο ἡμερολογίων θὰ συνεπαγάγῃ διάσπασιν τῆς ψυχικῆς ἐνότητος τοῦ Ἔθνους, οὐδέποτε δ' ἐν τῇ μακροαίῳ ἱστορίᾳ αὐτοῦ ἡ Ἐκκλησία εἶχε διάφορον ἡμερολόγιον τοῦ ἐν τῷ Κράτει καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐπικρατοῦντος.

Ἄνάγκη λοιπὸν τὸ Κράτος, παρακάμπτον τὰς οἰκονομικὰς καὶ κοινωνικὰς δυσχερείας καὶ τὰς μετὰ τῶν ξένων συναλλαγὰς, νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν παλαιὰν χρονολόγησιν τοῦ ἡμερολογίου, ἐφ' ὅσον ἀδυνατεῖ ἢ δὲν θέλει νὰ ὑποστηρίξῃ τὸ κῦρος Ἐκκλησιαστικῆς πράξεως, τῆς ὁποίας ἐπρωτοστάτησεν ἡ σεπτὴ κορυφὴ τῆς Ὁρθοδοξίας, ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, διότι μόνον διὰ τῆς αὐτῆς ὑποχωρήσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους ἢ Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος θὰ ἔχῃ δικαιολογίαν τινὰ ἵνα ζητήσῃ τὴν ἐπαναφορὰν τῶν ἐσφαλμένων ἡμερομηνιῶν τοῦ ἡμερολογίου, ἐκ τῆς προφάσεως τῶν ὁποίων ἡ σκοτεινὴ δύναμις δλίγων ἀξέστων μοναχῶν, τῇ ἀνοχῇ τῶν Κυβερνήσεων, προὐκάλεσε τὴν παροῦσαν ἀξιοθρήνητον ἐκκλησιαστικὴν ἀναρχίαν, ὁδηγεῖ δὲ εἰς ἀναπόφευκτον σχίσμα καὶ εἰς διάσπασιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ψυχικῆς ἐνότητος τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους.

Τὸ ζήτημα δὲν ἐπιδέχεται ἀναβολήν, ὅθεν παρακαλεῖται ἡ Κυβέρνησις ὅπως ταχέως ἀποφασίσῃ περὶ αὐτοῦ.

† Ο ΑΘΗΝΩΝ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ

† Ο ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΚΑΙ ΠΑΞΩΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

† Ο ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

† Ο ΥΔΡΑΣ ΚΑΙ ΣΠΕΤΣΩΝ ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ

† Ο ΘΗΒΩΝ ΚΑΙ ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ ΣΥΝΕΣΙΟΣ

† Ο ΑΡΤΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ

† Ο ΣΑΜΟΥ ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

† Ο ΓΡΕΒΕΝΩΝ ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ

† Ο ΣΕΡΡΩΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

† Ο ΣΕΡΒΙΩΝ ΚΑΙ ΚΟΖΑΝΗΣ ΙΩΑΚΕΙΜ

† Ο ΑΙΤΩΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ ΙΕΡΟΘΕΟΣ

† Ο ΔΡΑΜΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΙΠΠΩΝ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

† Ο ΝΕΥΡΟΚΟΠΟΥ ΦΙΛΟΘΕΟΣ

Η ΠΡΟΦΗΤΕΙΑ

ΩΣ ΤΕΚΜΗΡΙΟΝ ΘΕΙΑΣ ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΩΣ

Ἐξ ὧσων ἀνεπτύξαμεν τελευταίως ἀπεδείχθη ὅτι εἶνε πολὺ πιθανὴ μία ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποκάλυψις εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ἐάν δὲ τὸ πρᾶγμα ἔχη οὕτω, θὰ πρέπη νὰ δεχθῶμεν ὅτι αὐτὴ ἔγεινε πρὸς τινὰς ἀνθρώπους διὰ νὰ τὴν κάμουν οὕτοι καὶ εἰς ἄλλους γνωστὴν, ἀφοῦ φαίνεται νὰ ἦνε καθολικὸς κανὼν νὰ διαδίδωνται τὰ ἀγαθὰ εἰς τοὺς πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ὀλίγους. Κάμνει τις π. χ. μίαν σπουδαίαν ἐπιστημονικὴν ἀνακάλυψιν, ἐφευρίσκει μίαν θεραπείαν διὰ μίαν νόσον, ἀπὸ αὐτὸν δὲ τὸ εὐεργέτημα μεταδίδεται εἰς τοὺς ἄλλους. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον θὰ γίνεται πιθανῶς καὶ ἡ ἀποκάλυψις.

Πλὴν τούτου, εἶνε ἐπ' ἴσης πιθανὸν ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, εἰς τοὺς ὁποίους γίνεται ἡ ἀποκάλυψις, θὰ πρέπη νὰ ἔχουν μέσα τινὰ τεκμηριούντα ὅτι ἡ φερόμενη ἐξ ἀποκάλυψεως γνώσις προῆλθε πράγματι ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ δὲν εἶνε ἰδική των. "Ἄλλαις λέξεσιν, ἔαν ὁ Θεὸς στέλλῃ διαγγελέα πρὸς τὸν ἄνθρωπον, εἶνε πιθανὸν ὅτι ὁ διαγγελεὺς αὐτὸς πρέπει νὰ ἔχη τὰ διαπιστευτήριά του, τὰ ἀποδεικτικὰ δηλ. τῆς ἀποστολῆς του. Κατὰ τοσοῦτο δὲ μᾶλλον, καθ' ὅσον, ὡς γνωστόν, συχνάκις ἀνεφάνησαν εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι διεκάθησαν ψευδῶς ὅτι ἔλαβον μίαν ἀποκάλυψιν ἐκ Θεοῦ, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐξηπάτησαν τὴν ἀνθρωπότητα. Δὲν εἶνε λοιπὸν πιθανὸν ὅτι, ἔαν ὁ Θεὸς ἔδωκε μίαν ἀποκάλυψιν, θὰ ἐλάμβανε πρόνοιαν ὅπως οἱ ἀληθινοὶ τοῦ ἀπεσταλμένοι ἦνε ἐφωτισμένοι μὲ τεκμήρια, διὰ τῶν ὁποίων οὕτοι θὰ διεκρίνοντο ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους ;

Τὰ τεκμήρια αὐτὰ ἢ σημεῖα πρέπει νὰ ἦνε τοιαῦτα, ὥστε νὰ μὴ εἴμπορῃ νὰ τὰ μιμηθῇ ἄνθρωπος· κατ' ἀνάγκην λοιπὸν θὰ ἦνε ὑπεράνθρωπα, ἂν μὴ ὑπερφυσικά. Δυνάμεθα οὕτω νὰ τὰ διαιρέσωμεν εἰς δύο κατηγορίας, καὶ ἀπόκειται νὰ τὰ ἐξετάσωμεν ἂν ἦνε πιστευτά. Τοῦτο σημαίνει ὅτι εἶνε περισσότερον παρὰ ἀπλῶς δυνατά· διότι, ὑπάρχοντος τοῦ Θεοῦ, βεβαίως εἶνε δυνατά. Ἐξεταστέον λοιπὸν ἂν ἦνε πιστευτά. Ὑπάρχει δηλ. καὶ ἡ παρὰ μικρὰ πιθανότης ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ συμβοῦν ;

"Ἄς ἐξετάσωμεν πρῶτον τὰ ὑπεράνθρωπα σημεῖα ταῦτα περιλαμβάνουσι ὑπερφυσικὴν γνώσιν ἢ ὁποία εἴμπορεῖ κατόπιν νὰ ἐπαληθεύσῃ, καὶ εἶνε ἡ προφητεία.

Δὲν ὑπάρχει ἐδῶ καμμία δυσκολία, ἀρκεῖ νὰ παραδεχθῶμεν ἐν γένει μίαν ἀποκάλυψιν. Ἡ μόνη δυνατὴ ἀντίρρηση ὡς πρὸς τὰς προφητείας ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην πράξιν : ἂν δηλ. ἡ προφητεία καταλύῃ τὴν ἀνθρωπίνην ἐλευθερίαν. Ἄλλα τοῦτο ἀποτελεῖ μέρος τῆς γενικωτέρας ἀντιρρήσεως ὡς πρὸς τὴν ὑπὸ τῆς προγωγῶσεως τοῦ Θεοῦ παρακάλυψιν τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου, τὴν ἀντίρρησιν δὲ αὐτὴν ἐξητάσαμεν ἤδη πρὸ πολλοῦ καὶ ἐκ τῆς ἐξετάσεως ἐκείνης προκύπτει καὶ ὅτι οὐδεμία ἰδιαίτερα δυσκολία ὑπάρχει καὶ ὡς πρὸς τὰς προφητείας. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ὡς καὶ τότε παρατηρήθη, ὁ Θεὸς ἀπλῶς προοινοῦσκει ὁποῖαν χρῆσιν θὰ κάμῃ ὁ ἄν-

θρώπος τῆς ἐλευθερίας του. Ἐπομένως τὸ γεγονὸς ἢ ἡ πράξις τοῦ ἀνθρώπου δὲν θὰ γείνη, διότι προεργεθῆ, ἀλλὰ μᾶλλον προεργεθῆ διότι ὁ Θεὸς προεγγνώριζεν ὅτι θὰ ἐγίνετο.

Αἱ ὑπεράνθρωποι συμπτώσεις ἀποτελοῦν μίαν ἄλλην, καὶ δὴ πολὺ σπουδαίαν, κατηγορίαν ὑπεράνθρωπων σημείων. Κατὰ τὰς συμπτώσεις αὐτάς, ἀνθρώπου τινὸς αἱ πράξεις ἢ οἱ λόγοι ἐπιβεβαιοῦνται ὑπὸ φυσικῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα συμπίπτουν μὲ αὐτοὺς κατ' ἀξιοπαρατήρητον τρόπον. "Ἄς ὑποθεθῇ π. χ. ὅτι εἰς προφήτης δυσχυρίζεται ὅτι ἔχει ἐκ Θεοῦ μίαν ἀποκάλυψιν, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν προσκαλεῖ τὸν λαὸν νὰ καταστῇ μάρτυς μιᾶς θυσίας εἰς μίαν ἀνέφελον ἡμέραν. Κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν σφάζει ἐν ζῶον, τὸ θέτει ἐπὶ τοῦ λιθίνου θυσιαστηρίου, δὲν θέτει ὅμως εἰς τοῦτο πῦρ, ἀλλὰ τὸ περιχύνει μὲ ὕδωρ. Αἴφνης, ἐν τούτοις, ἐκρήγνυται μία θύελλα μὲ βροντὰς καὶ μία ἀστραπὴ πλήττει τὸ θῦμα. Βεβαίως καὶ ἡ βροντὴ καὶ ἡ ἀστραπὴ ἔγειναν συμφώνως πρὸς τοὺς φυσικοὺς νόμους· ἀλλ' ἡ σύμπτωση τοῦ γεγονότος τούτου μὲ τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον ποὺ εἶχεν ἀνάγκην αὐτῶν ὁ προφήτης τείνει νὰ ἀποδείξῃ περιφανῶς ὅτι ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος πάντως προεγγνώριζε καὶ προεσχεδίασε τὴν σύμπτωσιν, ἤθελε νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τοὺς λόγους τοῦ προφήτου.

"Ἡ—διὰ νὰ διατυπώσωμεν τὸν συλλογισμόν καὶ ἄλλως—ἡ ἀστραπὴ φαίνεται νὰ ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ θύματος σκοπίμως· τοιαῦτα δὲ γεγονότα κοινῶς χαρακτηρίζονται ὡς φυσικαὶ δυνάμεις λογικῶς δεῶσαι. Πράγματι, εἶνε φυσικὸν αἱ φυσικαὶ δυνάμεις νὰ μὴ δροῦν λογικῶς. Εἰς πῖπτον μετεωρίτης π. χ. δὲν παρεκκλίνει ὀλίγον περαιτέρω ὥστε νὰ μὴ φονεύσῃ τινὰ, φειδόμενος αὐτοῦ. Ἐνῶ ὁ ἄνθρωπος δεῶ λογικῶς, αἱ πράξεις του κατευθύνονται πρὸς τινὰ σκοπὸν, τοιοῦτοτρόπως δὲ ἀποδεικνύουν ὅτι προσχεδιάζονται. Εἰς τὰ γεγονότα δὲ ποῦ ἀνεφέραμεν ἀνωτέρω, αἱ φυσικαὶ δυνάμεις φαίνονται ἐπ' ἴσης ὅτι δροῦν σκοπίμως. Συντόμως εἰπεῖν, τὰ γεγονότα φαίνονται ὅτι εἶνε ὄχι μόνον ὑπεράνθρωπα, ἀλλὰ καὶ προεσχεδιασμένα συμπτώσεις. Ἄπὸ ἐπιστημονικῆς δὲ ἐσόψεως οὐδεμίαν παρουσιάζουν δυσκολίαν, ἀφοῦ ἀποτελοῦν μέρος τῆς συνήθους φυσικῆς τάξεως.

"Ἡ ἀξία τῶν τοιούτων συμπτώσεων ποικίλλει μεγάλως ἀναλόγως τοῦ συνήθους ἢ ἀσυνήθους χαρακτήρος τοῦ γεγονότος. Ἐν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει, καὶ ἰδιαίτατα ὅταν τὸ γεγονὸς εἶνε λίαν ἀσυνήθους ἢ ἡ σύμπτωση σφόδρα ἐκπληκτικὴ, τὰ γεγονότα ταῦτα λέγονται κοινῶς θαύματα. Ὅποτε ἔχουν σημαντικὴν ἀξίαν, μολονὶ ὑπάρχει πάντοτε μία ἐλαχίστη πιθανότης ἢ σύμπτωσις των νὰ εἶνε, οὕτως εἰπεῖν, τυχαία. Περὶ αὐτῶν θὰ εἴπωμεν ἐν τοῖς ἐφεξῆς (W. T.).

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ

[Ἐλός]

Τὸ ἰδεῶδες τοῦ ἀσκητοῦ εἶναι ἡ σωτηρία τῆς ἰδίας ψυχῆς ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. Τὸ ἰδεῶδες δὲ τοῦτο οὐχὶ μόνον δὲν ἀποκλείει τὸ καθῆκον, ὅπως οὗτος ἐργάζεται ὑπὲρ τῆς ψυχικῆς σωτηρίας τοῦ πλησίον.

ἀλλὰ καὶ ἐπιβάλλεται εἰς ἕκαστον καὶ μάλιστα θεωρεῖται ὑπέρτερον ἐκείνου, τὸ ὁποῖον ἔχει ἀπέναντι τῆς ἰδίας σωτηρίας. Ἡ φροντίς περὶ τῆς ψυχῆς τοῦ πλησίον δὲν θεωρεῖται ὡς πρῶτιστον καθήκον μόνον εἰς περιπτώσεις ἀμέσου κινδύνου. Τοῦναντίον, ἡ φιλανθρωπία, ἡ διαρκῆς ὑπηρεσία πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν, εἶναι κυρίως μία ἐκ τῶν τὰ μάλιστα συνιστωμένων ὁδῶν, αἵτινες ἄγουσιν εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς ἰδίας ψυχῆς. Εὐλόγιός τις παρεπονεῖτο πρὸς τὸν μέγαν Ἀντώνιον ἐν τῇ Αἰγυπτιακῇ ἐρήμῳ, ὅτι ὁ λελωβωμένος, τὸν ὁποῖον, ἵνα γίνῃ ἀρεστὸς εἰς τὸν Θεόν, νοσοκομεῖ ἐπὶ δέκα καὶ πέντε ἔτη ἐν τῷ οἴκῳ του, «οὐκ οἶδα τί δεινὸν πεπονθὸς παρ' ἐμοῦ μετὰ τοσαῦτα ἔτη εἰς ἄκρον με νῦν χειμάζει». Ὁ Εὐλόγιος ἐπεθύμει νὰ ἀπαλλαγῇ αὐτοῦ. Ὁ μέγας Ἀντώνιος ὁμως εἶπε πρὸς αὐτὸν αὐστηρῶς τῆ φωνῆ: «Ρίπτεις αὐτόν, Εὐλόγιε; ἀλλ' ὁ ποιήσας αὐτὸν οὐ ρίπτει αὐτόν. Σὺ αὐτὸν ἀπορρίπτεις, ἐγείρει ὁ Θεὸς τὸν καλλίω σου, καὶ συνάγει αὐτόν». Οὐχὶ μόνον ἡ σωτηρία μᾶς ψυχῆς ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐν περιπτώσει κινδύνου, ἀλλὰ καὶ ἡ διαρκῆς ἐπίπονος προσπάθεια ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τοῦ πλησίον μας ἀποτελεῖ καθήκον καὶ εἶναι ὁδὸς πρὸς εὖρεσιν τῆς σωτηρίας τῆς ἰδίας ψυχῆς. Σημειοῦμεν, ὅτι ἡ ἱστορία περὶ τοῦ Εὐλόγιου ἀναφέρεται ἐν τῇ Λαυσαϊκῇ Ἱστορίᾳ τοῦ Παλλαδίου, ἣτις, ὡς καὶ τὰ συναξάρια τῶν ἁγίων, ἀναγινώσκεται συμφώνως πρὸς τὰ διατεταγμένα ὑπὸ τῶν μοναχῶν.

Οὕτω, εἶναι αὐτονόητον, ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἐκτιμᾷ μεγάλως ἐν τῇ πράξει τὴν πλήρη αὐταπάρνησιν καὶ ἀπάρνησιν τοῦ κόσμου, πλὴν ὁμως δὲν ἐπιτρέπει ταύτην ἄνευ μὴ περαιτέρω συνεπειῶν. Ὁ 41ος Κανὼν π. χ. τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐπιτρέπει τὴν μετ' ἐλευθέρως θελήσεως ἔγκλεισιν ἐν τῷ μοναστηρίῳ μόνον κατόπιν ὀρισμένων δυσχερῶν ὄρων καὶ συγχρόνως μετὰ τῆς ἐπιφυλάξεως, ὅτι αὕτη δύναται νὰ διακοπῇ διὰ «κοινὴν λυσιτέλειαν καὶ ὠφέλειαν». Ἐπίσης δεόν νὰ παρατηρηθῇ, ὅτι ἐν τῷ 12ῳ Κανόνι τῆς αὐτῆς Συνόδου, ἡ φροντίς περὶ τῆς σωτηρίας τοῦ λαοῦ καὶ τῆς προκοπῆς αὐτοῦ («τῆς σωτηρίας καὶ προκοπῆς τῆς ἐπὶ τὸ κρεῖττον τῶν λαῶν προμηθεύμενοι») ἀποτελεῖ λόγον ἐπὶ τῆς καθιερώσεως τῆς ἀγαμίας τῶν ἐπισκόπων.

Ὡς πρὸς τὴν στάσιν τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸ κοινωνικῶς φ. ονεῖν καὶ δοῦν εἶναι περαιτέρω χαρακτηριστικὸν ὅτι ὁ ἅγιος Βασίλειος ὁ μέγας ἐν τῷ ἔργῳ του «Ὅροι κατὰ πλάτος κατ' ἐρώτησιν καὶ ἀπόκρισιν» (ἐν τῇ ἀποκρίσει εἰς τὴν Ζ' ἐρώτησιν) ἀναφέρει, ὅτι ἐν τῇ μονήρῳ ζωῇ μόνον ἑαυτὸν τις ὑπηρετεῖ. Τοῦτο ὁμως προδήλως ἀντιτίθεται πρὸς τὴν θεῖαν ἐντολὴν τῆς ἀγάπης, διότι οὗτος ὀφείλει, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (I Κορ. 10, 33), οὐχὶ τὸ ἴδιον νὰ ἐπιδώκῃ συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσιν. Ἐπειτα ἐν τῇ μονῳίᾳ δὲν δύναται τις νὰ ἀναγνωρίσῃ εὐκόλως τὰ ἴδια αὐτοῦ ἐλαττώματα, διότι δὲν ἔχει «τὸν ἐλέγχοντα αὐτόν, καὶ ἐν προσώπῳ καὶ εὐσπλαγγνίᾳ ἐπανορθούμενον». Ἐπίσης οὐδεὶς δύναται μόνος νὰ λάβῃ ὅλα τὰ πνευματικὰ χαρίσματα, διότι τὸ Πνεῦμα ἐπιχορηγεῖ εἰς ἕκαστον κατὰ τὴν ἀ-

ναλογίαν τῆς πίστεως. Ἐνῶ, ἀντιθέτως, «ἐν τῇ τῆς ζωῆς κοινωνίᾳ, τὸ ἐκάστου ἴδιον χάρισμα κοινὸν τῶν συμπολιτευομένων γίνεται.» Εἶναι ἐπικίνδυνον νὰ κρατήσῃ τις ἀχρησιμοποίητον, διὰ τὸν ἑαυτὸν του δὲ μόνον, τὸ χάρισμα, τὸ ὁποῖον ἔλαβε, μέγιστος κίνδυνος ἐν τῇ πλήρει μονῳίᾳ εἶναι «ὁ τῆς αὐταρσεσκείας». Ὁ μοναχὸς θεωρεῖ ἑαυτὸν τέλειον, διότι οὐδεὶς ὑπάρχει, παρὰ τοῦ ὁποῖου θὰ ἠδύνατο νὰ ἀκούσῃ κρίσιν περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του. Βεβαίως ὁ μέγας Βασίλειος ἔχει πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν κοινοβιακὸν μοναστηριακὸν βίον, ἀλλ' ἀναφέρεται ἠθῶς εἰς τὴν πρῶτην χριστιανικὴν κοινότητα (Πράξ. Ἀποστ. 2, 44. 4, 32), ἣτις δὲν ἦτο κοινότης μοναχῶν, καὶ δι' αὐτὸν ἰσχύει ὀφθαλμοφανῶς, ὡς ἰδεώδης κοινωνία.

Ἐὰν ἡ Ἐκκλησία προβάλλῃ εἰς τοὺς μοναχοὺς τῆς τοιαῦτα παραδείγματα ὑπηρεσίας πρὸς τὸν πλησίον, αὐτονόητως ἔπεται, ὅτι συνιστᾷ τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην καὶ μετὰ μείζονος ἐμφάσεως εἰς τὸν εὐσεβῆ τῆς λαόν. Ὁ πρὸ τοῦ Πάσχα χρόνος τῆς νηστείας εἶναι ὄλως ἰδιαιτέρως ἀφιερωμένος πρὸς σωτηρίαν τῆς ψυχῆς. Τὰ μέσα, αἵτινα ὑπηρετοῦσι πρὸς ταῦτο, εἶναι μετάνοια, ψυχικὴ συντριβὴ καὶ νηστεία. Ἀλλὰ συγχρόνως προτρέπει ἡ Ἐκκλησία μετὰ θερμοτήτος εἰς τὴν ἐξάσκησην τῆς φιλανθρωπίας. Τοῦτο ἐκφορᾷται οὐχὶ σπανίως ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ἔσμασι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς νηστείας. Οὕτω π. χ. ἀναφέρεται εἰς ἐν τοιοῦτον ἔσμα: «Νηστεύοντες, ἀδελφοί, σωματικῶς, νηστεύσωμεν καὶ πνευματικῶς: λύσωμεν πάντα σύνδεσμον ἀδικίας: διαρρηξώμεν στραγγαλιὰς βιαίων συναλλαγμάτων: πᾶσαν συγγραφὴν ἀδικον διασπάσωμεν: δώσωμεν πεινῶσιν ἄρτον καὶ πτωχοῦς ἀστέγους εἰσαγάγωμεν εἰς οἴκους, ἵνα λάβωμεν παρὰ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ τὸ μέγα ἔλεος.»

Ἐὰν ἐκεῖνος, τοῦ ὁποῖου ἡ ὅλη προσοχὴ κατευθύνεται ἐπὶ τὴν ἰδίαν σωτηρίαν, δὲν δικαιούται, συμφώνως πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας, νὰ εἶναι ἀδιάφορος πρὸς τὰς τύχας τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, γεννᾶται τὸ ζήτημα, κατὰ πόσον οὗτος ὀφείλει νὰ ἐπιδορᾷ ἐπὶ τὴν διαμόρφωσιν τῶν κοινωνικῶν καὶ κρατικῶν σχέσεων, ἀφοῦ αὐταὶ παρουσιάζονται ὡς διαταράσσουσαι τὸν πνευματικὸν βίον. Τὴν ἀπάντησιν παρέχει ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία. Ἄν καὶ τὸ ἀσκητικὸν ἰδεῶδες συνίσταται ἐν τῇ «ἀπαθείᾳ», ἐν τῇ πλήρει δηλαδὴ ἀδιαφορίᾳ καὶ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ ὅλων τῶν ἐξωτερικότητων, ἐν τούτοις ἐν τῇ ὀρθόδοξῳ Ἐκκλησίᾳ μετὰ πολλῆς δραστηριότητος ἐσημειοῦτο ἐπέμβασις, ὅταν ἡ γενικὴ ψυχικὴ σωτηρία εὐρίσκετο ἐν κινδύνῳ. Οὕτω ἀκριβῶς ἡ ὑγιῆς ὀρθόδοξος πίστις εἶναι εἰς τῶν κυριωτέρων ὄρων διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς. Διὰ τοῦτο ἐπολεμήθησαν πάντοτε μετὰ δυνάμεως οἱ ἐχθροὶ τῆς ὀρθοδοξίας, ὡς π. χ. οὐχὶ ὀρθόδοξοι κυβερνήσεις καὶ κυρίαρχοι. Αὐτοὶ ἀκόμη οἱ μοναχοὶ καὶ οἱ ἐρημίται δὲν θεωροῦσιν ἄξιον καταφρονησεως νὰ ἐγκαταλείπωσι μοναστήριον καὶ ἔρημον, ἵνα ἀγωνίζωνται ὑπὲρ τῆς ἀληθοῦς πίστεως. Ἐπειδὴ δὲ ὁ θρησκευτικὸς καὶ ὁ ἐθνικὸς βίος ἦσαν ἐν τῇ ἀνατολῇ στενώτατα συνδεδεμένοι, οὕτως ὥστε ἡ πίστις νὰ προασπίζῃ τὸ ἔθνος καὶ τὸ ἔθνος τὴν πίστιν, διεξήγοντο μετὰ τοῦ αὐτοῦ ζήλου οἱ ἄγωνες ὡς διὰ

την πίστιν, οὕτω καὶ δι' ἔθνικοὺς σκοπούς.

Ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ὀρθοδόξων λαῶν οὐχὶ μόνον οἱ ἱερεῖς, ἀλλὰ καὶ οἱ μοναχοί, οὗτοι μάλιστα ὄλως ἰδιαιτέρως, ὑπῆρξαν κατὰ τοὺς φοβεροὺς ὑπὸ τὸν τουρκικὸν ζυγὸν χρόνους ἐπὶ ἑκατονταετηρίδας οἱ μοναχικοὶ ὁδηγοὶ καὶ σύμβουλοι τῶν ὀρθοδόξων λαῶν εἰς ὅλας τὰς ὑποθέσεις. Μέχρι τῶν ἡμετέρων χρόνων ἦσαν οἱ μοναχοὶ καὶ οἱ ἱερεῖς σκαπανεῖς πάσης ἐκπολιτιστικῆς ἐργασίας, πολλαπλῆς κοινωνικῆς καὶ ἐθνικῆς δράσεως.

Μετὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον αἱ συνθήκαι μετεβλήθησαν αἰσθητῶς. Σὺν τῇ ἐξελίξει τοῦ κρατικοῦ βίου περιεσπλήθον καὶ ἄλλαι δυνάμεις ἐν τῇ διεξαγωγῇ τοῦ κοινωνικοῦ καὶ λαϊκοπαιδαγωγικοῦ ἔργου, οὕτως ὥστε ἡ Ἐκκλησία βλέπει ἐαυτὴν περιορισμένην ἐν τῇ προηγουμένη της πολυπλεύρω δράσει καὶ παρουσιάζεται ἤδη σημαντικῶς πολὺ ὀλιγώτερον δρώσα ἐπὶ τοῦ κοινωνικοῦ πεδίου. Παρὰ ταῦτα, παρατηρεῖται ἰσχυρὰ προσπάθεια ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, ὅπως αὕτη ὄσῳ τὸ δυνατόν δραστηριώτερον ἀφιερωταί εἰς τὴν κοινωνικὴν ἐργασίαν. Βεβαίως δὲν δύναται τις νὰ ἀρνηθῇ, ὅτι αἱ προσπάθειαι αὗται ἐγεννήθησαν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν προτύπων τῶν Δυτικῶν Ἐκκλησιῶν, πλὴν ὁμως ἀναμφιβόλως στηρίζονται ἐπὶ τῶν παλαιῶν παραδόσεων τῆς Ἐκκλησίας¹.

Λειψία

ΙΩΑΝ. Δ. ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ

1. Ἐπὶ τῶν τελευταίων τούτων σημείων ὁ λόγιος Ἰεράρχης, περιορισμένος προφανῶς ἐντὸς τεθέντων χρονικῶν ὁρίων, ἀλλὰ καὶ ὑποχρωμένος νὰ μὴ ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ κυρίως εἰσηγητικοῦ του θέματος, δὲν ἠδυνήθη νὰ διαπτύξῃ τὰς σκέψεις του. Θὰ ἔπρεπε δὲ ἴσως, ὅπως πᾶς ὀρθόδοξος, διδομένης εὐκαιρίας, διαφωτίξῃ τοὺς ξένους ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου τῆς παρὰ τῆ ἡμετέρας Ἐκκλησίας κοινωνικῆς δράσεως. Παρὰ τῷ Προτεσταντισμῷ, τῷ ἐν Γερμανίᾳ τοῦλάχιστον, ἐπικρατεῖ καὶ σήμερον ἡ ἀντίληψις, πολλαῶς δὲ διαπιστοῖ τις τὸ γεγονός τούτο, ὅτι ἡ κοινωνικὴ δράσις τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶναι μηδαμινή. Ἰσως δὲ θὰ ἔπρεπε, λόγου γινομένου παρ' ἐκπροσώπων τῶν διαφόρων τμημάτων τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, νὰ γίνηται διάκρισις περὶ τῶν παρ' ἑκάστῳ τούτων κρατούντων. Ἡμεῖς, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὴν ὅλην κοινωνικὴν καὶ φιλανθρωπικὴν δράσιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἤτις, παρὰ τὴν ἔλλειψιν ἐνιαίας οργανικῆς συνοχῆς, ἐσημείωσα κατὰ τὰ τελευταία ἰδίως ἔτη τεραστία ἐπέκτασιν, δὲν βλέπομεν τὸν λόγον, ὅστις θὰ μᾶς ὑπεχρέωνε νὰ ἐξακολουθῶμεν νὰ θέτωμεν εἰς μειονεκτικότεραν κατὰ πολὺ θέσιν τὴν παρ' ἡμῶν δράσιν, τηρουμένων βεβαίως πάντοτε τῶν σχετικότητων καὶ ἀναλογιῶν, ἀπέναντι τῆς γερμανικῆς «Innere Mission» καὶ τῆς Καθολικῆς, ἐν Γερμανίᾳ τοῦλάχιστον, Caritas. Ἐδόθη εὐκαιρία, ἡ μᾶλλον ἐπεξηγήσαμεν ἡμεῖς νὰ παρακολουθήσωμεν τὴν κίνησιν τῶν ὀργανώσεων τούτων, δοκιμαζομένων καὶ τούτων σήμερον ὑπὸ τὴν τρομερὰν οἰκονομικὴν κρίσιν. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν στατιστικῶν δεδομένων καὶ τῶν ἐπισήμων ἐκθέσεων καὶ συγκριτικῶν πινάκων θὰ ἐδικαιούμεθα νὰ ἐξαγάγωμεν τὸ ἀνωτέρω συμπέρασμα. Ἐλλεῖπει παρ' ἡμῶν τὸ ἐνιαῖον τῆς ὅλης ὀργανώσεως, τὰ πλεονεκτήματα τοῦ ὁποίου τόσῳ καταφανῆ εἶναι παρὰ τῇ ἐνταύθα φιλανθρωπικῇ κινήσει. Ἄλλ' ἴσως ἐπίσης δὲν θὰ ἀνταπεκρίνετο τις εἰς τὴν πραγματικότητά παρουσιάζον τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν διδασκαμένην παρὰ τῆς Δύσεως ἐν τῇ κοινωνικῇ της δράσει. Ἰσως ὀργανωτικὰ σχέδια καὶ ὀργανισμοὶ παραλαμβάνονται. Τὸ κοινωνικὸν καὶ φιλανθρωπικὸν πνεῦμα ἀνεπτύχθη καὶ ἤκμασε κυριώτατα καὶ μάλιστα ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ Ἀνατολῇ. Παρὰ τῶν Bu-

Ἡ ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ ΕΙΣ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟΝ

ΤΟ ΥΠΕΡΦΥΣΙΚΟΝ ΣΤΟΙΧΕΙΟΝ

Τὴν σημασίαν, ἣν ἔχει ἡ Κ. Δ. διὰ τὴν ἡμετέραν θρησκείαν οὐδεὶς δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ ἢ Κ. Δ. ἀποτελεῖ τὴν βασικὴν πηγὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ διὰ τοῦτο οὐδεὶς εἶναι ὁ ἀντιλέγων περὶ τῆς χρησιμοποίησεως τῆς πηγῆς ταύτης ἐν τῷ σχολείῳ. Κατὰ καιροὺς ὁμως ἐξηνέχθησαν διάφοροι γνῶμαι, ὑπὸ Εὐρωπαίων ἰδίως, ὡς πρὸς τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ ὑπερφυσικοῦ στοιχείου (θαύματα), τὸ ὁποῖον περιέχεται καὶ ἐν τῇ Κ. καὶ ἐν τῇ Π. Δ. Ὑπῆρξαν καὶ ὑπάρχουσι δηλαδὴ οἱ ὑποστηρίζοντες ὅτι τὰ θαύματα καὶ ἐν γένει τὸ ὑπερφυσικὸν στοιχεῖον τῆς Ἀ. Γραφῆς γίνεται ἀφορμὴ κρίσεως τῆς πίστεως τῶν μαθητῶν τῶν Γυμνασίων. Ὁ Α. Β. Ο. Ν. S. L. χ. διηγείται ὅτι εἰς ὄρισμένον τι στάδιον τῆς πνευματικῆς του ἀναπτύξεως τὸ ζήτημα τῶν θαυμάτων ὑπῆρξεν ἀφορμὴ σοβαρᾶς κρίσεως τῆς θρησκευτικῆς του πίστεως¹. Ἐντεῦθεν ἐμόρφωσε τὴν γνώμην ὅτι ἡ διδασκαλία τῶν θρησκευτικῶν εἶναι πρόξενος κακοῦ.

Ἐν πρώτοις πρέπει νὰ ἐξετασθῇ τὸ ζήτημα, ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀζημίως νὰ παραμερισθῇ τὸ ὑπερφυσικὸν στοιχεῖον τῆς Κ. Δ. Τὸ ὑπερφυσικὸν συναντᾶται συχνότατα καὶ εἰς τὴν Π. καὶ εἰς τὴν Κ. Δ. Ὀλόκληρος ὁ βίος τοῦ Ἰησοῦ κατὰ τὰ Εὐαγγέλια εἶναι στενῶς συνυφασμένος μετὰ τοῦ ὑπερφυσικοῦ στοιχείου καὶ αὗται δὲ αἱ βασικαὶ ἱστορίαι τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ, ὡς ἡ Γέννησις, ἡ Βάπτισις, ἡ Ἀνάστασις κλπ. περιέχουσι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον τὸ στοιχεῖον τοῦτο. Ἐὰν ἐπομένως ἐπεχειροῦμεν ν' ἀπομακρύνωμεν τὸ ὑπερφυσικὸν μέρος τῆς ἱστορίας τῆς Κ. Δ., θὰ ἐκινδυνεύομεν νὰ κολοβώσωμεν αὐτὴν εἰς τοιοῦτο σημεῖον, ὥστε νὰ καταστῇ αὕτη ἀγνωριστός.

Παιδαγωγικῶς τὸ πρᾶγμα δὲν παρουσιάζει δυσκολίας διὰ τοὺς μαθητὰς τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου οὗτοι, ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας των, δὲν ξενίζονται διὰ τὸ θαῦμα, μάλιστα δὲ καὶ μετὰ μεγάλης προσοχῆς καὶ ἐνδιαφέροντος παρακολουθοῦν τὴν διήγησιν αὐτοῦ. Ἀλλὰ βραδύτερον καὶ δὴ ἀπὸ τῶν μέσων γυμνασιακῶν τάξεων γεννῶνται αἱ πρῶται ἀμφιβολίαι, αἱ ὁποῖαι ἐνίοτε ἐνισχύονται καὶ ὑπὸ τοῦ περιβάλλοντος τῶν ἐφηβῶν. Ὁ κίνδυνος ὁμως τοῦ κλονισμοῦ τῆς πίστεως τῶν μαθητῶν, ἔνεκα τῆς διηγέσεως ὑπερφυσικῶν γεγονότων, δὲν εἶναι πλέον σήμερον εὐτυχῶς τόσον μέγας καὶ σοβαρός, ὅσος θὰ ἦτο λ. χ. πρὸ μιᾶς πεντηκονταετίας ἢ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ὀρθολογισμοῦ, ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι εἰς τὰ διδασκόμενα εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις τοῦ Γυμνασίου καὶ τῶν ἄλλων σχολείων τῆς Μ. Ἐκπαιδεύσεως θρησκευτικὰ μαθήματα τὸ ὑπερφυσικὸν στοιχεῖον εἶναι σχετικῶς ὀλίγον, τὰ δὲ

ζαντίων, περὶ τῶν ὁποίων ἄνευ ὑπερβολῆς ἔχει λεχθῆ, ὅτι σύμπαντες ἐφιλονίκουν ἄλλοι ἄλλους ὑπερβαλέσθαι τῇ περὶ τοὺς δυσπραγοῦντας φιλοτιμίᾳ, ἐδιδάχθησαν οἱ λαοὶ τῆς Δύσεως τὴν φιλανθρωπίαν καὶ ἰδίᾳ ἀπὸ τῶν σταυροφοριῶν, ὅτε κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ εἶδον ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὰς ποικίλας ἐκδηλώσεις τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ.

1. «Zwischen den Zeilen» II 1899, σελ. 128.

νεότερα διδακτικά βιβλία αποφεύγουν την υπέρμετρον χρησιμοποίησιν αὐτοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι καὶ ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη δὲν πολεμεῖ πλέον τὸ θαῦμα, διότι σήμερον καὶ ἡ βιολογία καὶ ἡ φυσικὴ καὶ ἡ φυσιολογία καὶ ἡ ψυχολογία δὲν ἀποδέχονται πλέον τὴν παλαιὰν δοξασίαν περὶ σταθερᾶς συνοχῆς τῆς φύσεως.

Μεγάλην σημασίαν ἐν προκειμένῳ ἔχει καὶ ἡ μέθοδος καθ' ὅλου τῆς διαπραγματεύσεως τῶν υπέρφυσικῶν γεγονότων ἢ θαυμάτων ἐν τῷ σχολείῳ. Ὡς καὶ οἱ πλείστοι τῶν παιδαγωγῶν θεολόγων παρατηροῦσιν, ἡ θεία τοῦ Σωτῆρος φύσις πρέπει νὰ ἐξείρηται ὄχι τόσον διὰ τῶν θαυμάτων, ὅσον διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ γενικῶς τῆς προσωπικότητος Αὐτοῦ. Ἡ διδασκαλία τῶν θαυμάτων πρέπει νὰ γίνηται κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἐξ αὐτῆς νὰ ἀποκομίζωσιν οἱ μαθηταὶ τὴν ἐντύπωσιν ὅτι 1) ὑπάρχει Θεός, ὅστις βοηθεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὰς δεινὰς αὐτοῦ περιστάσεις καὶ 2) συχνὰ ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκην τῆς θείας βοηθείας, τὴν ὅποιαν πρέπει νὰ ἐπικαλεῖται διὰ τῆς προσευχῆς. Αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἄλλως τε δὲν θέλει νὰ παρίσταται ὡς ἀπλοῦς τις θαυματοποιὸς καὶ κατακρίνει ἐκείνους, οἵτινες ζητοῦσι τὰ θαύματα διὰ νὰ πεισθῶσιν ὅσῳκις δ' ἐξετέλει θαῦμα τι, ἐξήτει παρὰ τῶν μαθητῶν του νὰ τηρήσωσι σιωπὴν. Ἐὰν δὲ σήμερον σπανίζωσι τὰ θαύματα, τοῦτο συμβαίνει διότι ὅπου πλεονάζει ἡ ἀπιστία, ἐκεῖ σπανίζει ἢ καὶ ἐλλείπει ἐντελῶς τὸ θαῦμα. Τὸ θαῦμα εἶναι τῆς πίστεως προσφιλὲς τέκνον, ὡς ἤδη προσφωρῶς παρετηρήθη.

Τὸ ζήτημα τῆς δυνατότητος τῶν θαυμάτων ἐκφεύγει τῶν ὁρίων τοῦ παρόντος ἄρθρου διὰ τοὺς ἀρνούμενους ὅμως τὸ θαῦμα παρατηροῦμεν τὰ ἐξῆς μόνον: Βεβαίως τὰ θαύματα ἀποδεχόμεθα διὰ τῆς πίστεως ἢ ἐπιστήμης γνωρίζει τὴν αἰτιώδη σχέσιν καὶ κυρίως εἰπεῖν ἄγνωστὸν τὸ θαῦμα, ἂν καί, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, ἡ σημερινὴ ἐπιστήμη, κατόπιν τῶν τελευταίων μελετῶν καὶ ἀνακαλύψεων, εἶναι λίαν ἐπιφυλακτικὴ. Ἡ ἐπιστήμη ἐν πάσῃ περιπτώσει βασίζεται ἰδίως σήμερον ἐπὶ τῆς πιθανότητος καὶ τῆς σχετικότητος ὁ νόμος τοῦ αὐστηροῦ συνδέσμου αἰτίων καὶ ἀποτελεσμάτων δὲν θεωρεῖται πλέον ὡς ἀσφαλής· ἀπόλυτον βεβαιότητα τότε μόνον θὰ ἠδυνάμεθα νὰ εἶχομεν, ἐὰν ἦτο δυνατόν νὰ πιστοποιήσωμεν τὴν ὑπαρξίν ὅλων τῶν δυνατῶς δεδομένων αἰτίων, πράγμα τὸ ὁποῖον εἶναι ἀκατόρθωτον. Αἱ τελευταῖαι δὲ ἀνακαλύψεις τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ἐκλόνησαν σοβαρῶς τὴν δοξασίαν περὶ σταθερᾶς ἀλληλουχίας τῶν νόμων τῆς φύσεως.

ΔΗΜ Ν. ΜΩΡΑΪΤΗΣ
Καθηγητῆς

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Τὶ ὑπομνήσκει εἰς θάνατον.

Ἐπὶ τῇ ἐκ Ρώμης ἀναγγελίᾳ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ καὶ διευθυντοῦ τῶν ἐξωτερικῶν ἐποπτεύσεων τοῦ Βατικανοῦ καρδινάλιου Gasparri ἢ ἑλληνικῇ μνήμῃ ἀνατρέχει εἰς τὰ πρὸ δωδεκαετίας καὶ δεκαπενταετίας γεγονότα, τὰ ὁποῖα ἐκράτον ἐν ἀγωνίᾳ τὴν ὀρθόδοξον ἑλληνικὴν ψυχὴν ἐφ' οἷς συνέβαινον ἐν τῇ βασιλευσῇ καὶ κατόπιν ἐν τῇ Μικρᾷ

Ἀσίᾳ. Ἦσαν αἱ ἡμέραι, καθ' ἃς ἡ ἑλληνικὴ ὀρθόδοξος ψυχὴ ἔφαυεν ὡς πραγματικότητα σχεδὸν τὸ πολυχρονιώτατον ὄνειρον τῆς ἀνακτῆσεως τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας διὰ τὰ συνεχίσθη ὁ ἱερεὺς τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τὴν ποτε ἀνακοπεῖσαν ἱεροργίαν του, καὶ ὁ καρδινάλιος οὗτος τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, μόνος ἐξ ὅλου τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, ἐκίνει μετὰ θανάτου πρωτοφανοῦς γῆν καὶ οὐρανὸν ὅπως μὴ μόνον μὴ ἀποδοθῆ εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν ὁ ναός, ἀλλὰ καὶ πείσῃ τοὺς ἰσχυροὺς τῆς γῆς ὅτι οὗτος ἀνήκει κατὰ ἱστορικὴν κυριότητα εἰς τὴν... παπικὴν Ἐκκλησίαν! Ὅταν δὲ μετὰ τριετίαν ἦλθον ἄλλοι ἐδίσεκτοι χρόνοι διὰ τὴν ἑλληνικὴν ὀρθοδοξίαν καὶ ἐπὶ τὰς πασιγνώστους συνθήκας κατέρρεεν ὁ ὀρθόδοξος ἑλληνισμὸς τῆς Σμύρνης καὶ ὅλης τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὁ αὐτὸς καρδινάλιος ἐτηλεγράφει ἀπροκάλυπτα συγχαρητήρια πρὸς τὸν τότε τοῦρκον ἀρχιστράτηγον Κεμάλ διὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ μικρασιατικοῦ ἑλληνισμοῦ. Εἶνε ὄσχημον τὸ μῦθος ἐν γένει ὅταν ταράσῃ τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν· εἶνε ὅμως ἀποτρόπαιον ὅταν σπαράσῃ τὴν ψυχὴν ἀνωτάτου λειτουργοῦ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ὁποῖα θέλει νὰ ἦε ἡ πρεσβυγενὴς Ἐκκλησία τῆς Ρώμης, ὅταν μάλιστα αὐτὴ εἶνε ἡ ὀμιλοῦσα τοιοῦτοτρόπως διὰ τῆς γλώσσης του.

«Ὁ ἀποθανὼν δεδικαίωται...»

Ἡ παύλειος φράσις τῆς Ρμ. ζ', 7, χρησιμοποιομένη συχνότατα εἰς τὸν κοινὸν λόγον καὶ ἐκφερομένη καὶ ἐν τῷ σοβαρῷ ἔτι τύπῳ κατὰ τρόπον ἀτελεῖ καὶ συγκεκριμένον, διαστρέφοντα ὅλως ἀντιχριστιανικῶς τὴν δι' αὐτῆς ἐκφραζομένην ἔννοιαν τῆς διδασκαλίας τοῦ ἀποστόλου, ἀνάγκη νὰ διασαφηθῆ καὶ ν' ἀποκατασταθῆ εἰς τὴν ἀληθῆ σημασίαν τῆς. Ἡ φράσις, ὡς κοινῶς χρησιμοποιοεῖται, ἐκφέρεται κολοβή, διότι τὸ πλήρες κείμενον αὐτῆς εἶνε «ὁ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἅ π ὁ τ ῆ ς ἅ μ α ρ τ ῖ α ς». Ἡ ἀσυμπλήρωτος ἐκφορὰ τοῦ ἀποστολικοῦ χωρίου ἐποβάλλει τὴν δογματικῶς ἐσφαλμένην ἰδέαν ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ἅμα ἀποθάνῃ, εἶνε ἤδη δεδικαιωμένος καί, κατ' ἀκολουθίαν, οὐδεμίαν κατακρίσεως καὶ μομφῆς εἶνε ἄξιος, ἐφ' οἷς τυχοῖ ἡμαρτε· ὅπερ θὰ ἐσήμαινε τοῦτο τὸ χριστιανικῶς τερατώδες: ὅτι πάντες, δίκαιοι καὶ ἄδικοι, χρηστοὶ καὶ φαῦλοι, ἐνάρετοι καὶ κακοί, ἀρκεῖ νὰ ἀποθάνωσιν διὰ τὰ τοῖς συγχωρηθῶσιν αἱ ἁμαρτίαι των· ὁ θάνατος, ὡς πελώριος σπόγγος, σβύνει τὰς ἁμαρτίας των καὶ τοὺς ἐξισοῖ ἐν τῇ ἀρετῇ! Ὡστε, μὴ ταράσσεσθε οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ ἄδικοι καὶ ἐγκληματίαι—ἐξακολονθεῖτε τὴν φαῦλην σας πολιτείαν διότι, μόλις ἀποθάτετε, θὰ «δικαιωθῆτε»!

Ἄλλ' ἡ πλήρης φράσις τοῦ ἀποστόλου οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει πρὸς τὸ περίεργον παραδοξολόγημα τοῦτο. Ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆς Ρμ. ζ' (1-13) ὁ ἀπόστολος ἀναπτύσσει ὅτι ὁ χριστιανὸς μετὰ τὸ βάπτισμά του, εἶνε νεκρὸς πλέον διὰ τὴν ἁμαρτίαν: «ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ», διότι, βαπτισθέντες εἰς Χριστόν, «εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν», ἦτοι «συνετάφημεν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον», διὰ τὰ συναναστῶμεν μετὰ τοῦ θα-

νότος και αναστάτος Χριστού εις νέαν ζωήν, «ἐν καινότητι ζωής». Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ πρὸ τοῦ βαπτίσματος «παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος» ἐσταυρώθη και ἀπέθανε μαζὺ μὲ τὸν Χριστὸν ἐν τῷ βαπτίσματι, τὸ ἁμαρτωλὸν σῶμα ἐξέλιπε, ἐπομένως ὁ ἦδη βαπτισμένος ἔπαυσε νὰ ἦνε δοῦλος τῆς ἁμαρτίας, διότι «ὁ ἀποθανὼν (ἐν τῷ βαπτίσματι παλαιὸς ἄνθρωπος) δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας», ἦτοι ἠλευθερώθη, ἀπηλλάγη ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, ἔπαυσε πλέον νὰ δουλεύῃ εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Ὅπως δέ, ὅταν ἀποθνήσκῃ ὁ δοῦλος, παύει πλέον νὰ ἦνε ἰδιοκτησία τοῦ κυρίου του, τοιοῦτοτρόπως και ὅταν ἀπεθάνομεν ἐν τῷ βαπτίσματι, ἀπηλλάγημεν τῆς ἐφ' ἡμᾶς κυριότητος τοῦ παλαιοῦ μας ἰδιοκτῆτου, ὁποῖος ἐπῆρξεν ἡ ἁμαρτία, εἰς τὴν ὁποίαν πρὸ τοῦ βαπτίσματος ἐδουλεύομεν. Ὡστε ἡ πλήρης φράσις εἶνε «ὁ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀ π ὁ τ ῆ ς ἁ μ α ρ τ ῖ α ς» και σημαίνει ὅτι τὸ χριστιανικὸν βάπτισμα εἶνε ὁ θάνατος τοῦ παλαιοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀνθρώπου και ἡ κολυμβήθρα εἶνε ὁ τάφος του διὰ τοῦ βαπτίσματος λοιπὸν ἐτάφη, οὕτω δὲ καιηργήθη τὸ παλαιὸν σῶμα τῆς ἁμαρτίας, ὁ ἄνθρωπος ἀπηλλάγη ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν και δὲν πρέπει πλέον νὰ ἁμαρτάνῃ, ἐφ' ὅσον ἀνεγεννήθη εἰς νέαν ζωήν: «τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ». Και τὸ συμπέρασμα: ὅσοι, λοιπὸν, ἔχετε βαπτισθῆ, ὅσοι ἐγίνατε χριστιανοί, παύσατε εἰς τὸ ἐξῆς νὰ δουλεύετε εἰς τὴν ἁμαρτίαν ὅπως ἐδουλεύετε πρὸ τοῦ βαπτίσματος, διότι ἡ καινὴ ζωὴ, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνεγεννήθητε δι' αὐτοῦ, εἶνε ζωὴ ἐλευθερίας, χειραφετήσεως ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν.

* Ἡ ἐκ πρωτοβουλίας τῆς ἐν Ἀμερικῇ Καθολ. Ἐκκλησίας ἀναπτυχθεῖσα εὐρυτάτη ἀντίδρασις κατὰ τῶν ἐπιβλαβῶν κινηματογραφικῶν ταινιῶν ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸν ἀμερικανὸν ἱερεῖα Δανιὴλ Lord, ἀνήκοντα εἰς τὸ σωματεῖον τῆς Κοσμιότητος («Legion of Decency») νὰ ἐρευνήσῃ λεπτομερῶς τὴν πόσότητα τῶν κινηματογραφικῶν ταινιῶν, τῶν προβληθεισῶν ἀπὸ τῆς 15 Ἰαν. 1934 μέχρι τῆς 15 Μαΐου τοῦ αὐτοῦ ἔτους· τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐρευνῆς ἀπέδειξεν ὅτι 26 ταινίαι ἦσαν σήναι πορνείας, 25 ἀποπλανήσεως, 2 ἀπαγωγῆς, 1 αἰμομιξίας, 28 διάφοροι ἀνηθικότητες, 32 ὁλοὶ πρωταγωνιστῶν ἐγκληματιῶν, 17 ὁλοὶ πρωταγωνιστῶν λάθρομαρτίου ἰονόπνευματος, κλοπῶν και λωποδυσιῶν, και 27 ἄλλοι πρωταγωνισταὶ διαφόρων ἐγκλημάτων, και ταῦτα εἰς διάστημα τεσσάρων μόνον μηνῶν. Και οἱ μὲν ταινιέμποροι ἀμυνόμενοι διασχυρίζονται ὅτι προσφέρουν εἰς τὸ κοινὸν ὅ,τι τοῦτο ἐπιθυμεῖ· ἀλλ' ἡ τεραστία κίνησις πρὸς βελτίωσιν τοῦ κινηματογράφου ἀπέδειξεν ὅτι ὑπάρχει μεγάλη πληθὺς ἀνθρώπων ἐπιθυμούντων ἀναψυχῆν ἠθικὴν και ὑγιᾶ. Ἄλλως τε τὸ καθήκον τοῦ δημοσίου θεάματος καθ' ὅλου ὡς δημοσίας λειτουργίας εἶνε νὰ ἐξυγενίξῃ τὰς κλίσεις τοῦ κοινοῦ κατὰ τρόπον τοιοῦτον, ὥστε τοῦτο νὰ συνειθίσῃ νὰ προτιμᾷ τὰς καλλιτέρας τῶν ταινιῶν ἀπὸ καλλιτεχνικῆς και ἠθικῆς ἐπόψεως.

* Ἐν Κίνα παρατηρεῖται ἀπὸ τινοσ μία εὐρυτάτη και ἐντονος κίνησις «ἐπιστροφῆς πρὸς τὸν Κομφουκίον», ὁφειλομένη εἰς τὴν ὁργάνωσιν «Κίνας Νέας Ζωῆς», ἔχουσιν τὴν ἀρχὴν τῆς εἰς τὸν χριστιανὸν κινῆσον στρατηγὸν Τσιάγγ-κάι-σιέκ. Ἡ κίνησις διεξῆλθε τὰς ἀρχὰς τῆς εἰς κώδικα ὑπὸ τοὺς τίτλους «περὶ τροφῆς», «περὶ ἀμφιέσεως», «περὶ κατοικίας», «περὶ ἐργασίας», «περὶ ταξιδίου», «περὶ ἀναψυχῆς», «περὶ κοινωνικῆς σχέσεως», ἔνθα παρεχόνται κανονιστικαὶ συμβουλαὶ βιωτικῆς δεον-

τολογίας. Ἡ κίνησις τυγχάνει ὀλονὲν εὐρυτέρας ὑποστηρίξεως, ἤδη δὲ ἐκηρύχθη διασώτης αὐτῆς· και ὁ κινῆσον πρωθυπουργὸς Βάγγ-Τσίγγ-βέι, πανταχοῦ δὲ τῆς χάρας ἰδρύνονται ἀντίστοιχα σωματεία. Ἡ προπαγάνδα ἀναγνωρίζεται ὡς ἀνταποκρινομένη εἰς τὰς βαθυτέρας ἀνάγκας τοῦ κινεζικοῦ λαοῦ και χαρακτηρίζεται ὡς κατ' οὐσίαν ἀναπαραγωγὴ τῆς διδασκαλίας τοῦ Κομφουκίου, «ἐπ' ἀνὸς εἰς τὰς Κομφουκίους ἀρετὰς τῆς φιλοφροσύνης, τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς, τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἐντιμότητος, τῆς σεμνότητος, τοῦ αὐτοσεβασμοῦ, τῆς λιτότητος και τῆς ἀκεραϊότητος». Ἡ αὐτὴ κίνησις εἶχε σημιωθῆ πρὸ μακροῦ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Κίνας, ὅταν ὁ κομφουκισμὸς εἶχε πρὸς καιρὸν ἐκτοπισθῆ ὑπὸ τοῦ βουδδισμού και τοῦ ταοῖσμου. Ἐξ ἀφορμῆς τῆς συγχρόνου κινήσεως ἡ ἡμέρα τῶν γενεθλίων τοῦ Κομφουκίου κατετάχθη εἰς τὰς ἐπισημοὺς ἐθνικὰς ἐορτὰς, εἰς τινα δὲ σχολεῖα τῆς δυτικῆς Κίνας ὁ κομφουκισμὸς ἐθεσπίσθη ὡς ὑποχρεωτικὸν μάθημα διδασκόμενον κατὰ τὰς δύο πρώτας ὥρας τῆς ἡμέρας. Και εἰς τὴν Καντὼν ἐτι, τὴν ἐθνικὴν ἐστίαν τοῦ ριζοσπαστισμοῦ, ὁ στρατηγὸς Χέν-Τοι-τάγγ, ὁ ἰσχυρότερος τῶν ἀνδρῶν τῆς νοτίου Κίνας, ἐκήρυξε τὸ δόγμα «Ὅπισ, πρὸς τοὺς κλασσικοὺς», ὑποστηρίζεται δὲ θερμῶς ὑπὸ τῆς μεμορφωμένης τάξεως τῆς Καντὼν.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνήλθε κατὰ τὴν λήξασαν ἐβδομάδα εἰς τὰς δύο τακτικὰς συνεδριάσεις και ἐξήτασε διάφορα ὑπηρεσιακά ζητήματα.

—Δι' ἐγκυκλίου τῆς Ἱ. Συνόδου πρὸς τοὺς Σεβ. Ἱεράρχας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος συνιστάται, ἵνα ἐνεργήσωσι τὰ δέοντα ὅπως τὰ ἡγομενοσυμβούλια τῶν ἰ. μονῶν ἀναγράφωσιν ἐν τοῖς προϋπολογισμοῖς αὐτῶν κοινὸν τοῦλάχιστον δραχμῶν 200 διὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς «Εἰσαγωγῆς εἰς τε τὴν Π. και Κ. Διαθήκην» τοῦ ἀεμνήστου Βασιλέως Ἀντωνιάδου, καθηγητοῦ τῆς Θεολ. Σχολῆς Χάλκης.

—Ἡ Ἱ. Σύνοδος διεβίβασεν ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς Σεβ. Ἱεράρχας, δι' ἧς συνιστάται αὐτοῖς ἡ δέουσα ἐνεργεῖα διὰ τὴν εἰσπραξιν τῶν συνδρομῶν τῶν ἰ. ναῶν και μονῶν ὑπὲρ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

—Ἡ Ἱ. Σύνοδος ἐν συνεδρίᾳ αὐτῆς ἐνεκρίνε παρῶσιν ἀσθεν ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας Σεβ. Μητροπολίτου Ἀρτης σχεδίων εἰκόσος τοῦ Χριστοῦ διὰ τὸν ἐκδοθῆσόμενον ἡμεροδελτικὴν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τοῦ ἔτους 1935.

—Μετὰ τὴν ὑποβολὴν τῆ Ἱερᾶ Συνόδῳ σχετικῆς ἀναφορᾶς τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σύρου κλπ. ἐπετράθη ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου εἰς τὴν ἰ. μονὴν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Ἀνδρου ἡ σύναψις ἐνυποθήκου δανείου ἐκ δραχ. 300,000 πρὸς ὀλοκλήρωσιν τῆς ἀνοικοδομήσεως τῆς μονῆς ταύτης και ἄμεσον ἐπισκευὴν τῶν δύο ἐτέρων ἐν τῇ αὐτῇ νήσῳ μονῶν τοῦ ἁγίου Νικολάου και τῆς Παναχράντου.

—Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐχορήγησεν ἄδειαν παρῶσιν ἐν Ἀθήναις εἰς μὲν τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Θεσσαλονικτικῆς μητριαν, εἰς δὲ τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Θήβας εἰκοσαήμερον δι' ὑποθέσεις τῆς ἐπαρχίας του.

—Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φθιώτικος ἀνεκοίνωσεν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ, ὅτι μετὰ νόμιμον ἐκλογὴν ἐκώρτισεν ἐφημέριον τῆς χηρεοῦσης ἐνορίας Πρῶσκυβᾶ τὸν τέως ἐφημέριον Γαλεμίου Αἰδέα. Ἱερὰ Βασιλεῖον Στέφανην.

—Τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας και Θρησκείων ἀπονοποίησεν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ ἐγγραφον αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἀρχιμανδρίτην Γαβριὴλ Σπανουδάκη, δι' οὗ γνωρίζεται αὐτῷ, ὅτι δι' ὑπουργικῆς πράξεως διορίζεται γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σάμου και Ἱκαρίας ἐπὶ βαθμῷ γραμματέως β' τάξεως.

—Τὸ αὐτὸ Ὑπουργεῖον ἀπονοποίησεν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ ταῦτάριθμον πρᾶξιν αὐτοῦ, δι' ἧς διαβαδμίζονται οἱ ὑπάλληλοι τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ὑδρας και Σπετσῶν,

ὁ μὲν Ἰωάννης Δεριζιώτης εἰς Γραμματέα α' τάξεως, ὁ δὲ Νικόλαος Δούρος εἰς κλητήρα α' τάξεως.

— Μετὰ τὴν ὑποβολὴν τῆ Ἱερᾶ Συνόδου σχετικῆς ἀναφορᾶς Ἐπιτροπῆς τῶν ἀδιορίστων Θεολόγων καθηγητῶν ἀπεφασίσθη συνοδικῶς ὅπως διὰ Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Ὑδρας καὶ Σπεσιῶν καὶ Δράμας καὶ Φιλίππων ἐνεργηθῶσι τὰ δέοντα παρὰ τῆ Ὑπουργεῖῳ Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων πρὸς διορισμὸν τῶν αἰτούντων εἰς ἀναλόγους θέσεις.

— Τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ἀνεκοίνασε τῆ Ἱερᾷ Συνόδῳ, ὅτι διὰ Διατάγματος ἀνεμύθη χάρις εἰς τὸν Ἱερέα Ἠλίαν Γεωργακάου.

— Τὴν παρελθούσαν τετάρτην ἐπὶ τῆ μνήμῃ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου ἐώρασαν ὁ πανεπιστημιακὸς ναὸς τῆς Καπνικαρέας. Τὴν θείαν λειτουργίαν παρακληθεὶς ἐτέλεσεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θεσσαλιώτιδος κ. Ἰεζεκιήλ, ὅστις καὶ ὠμίλησεν ἐπὶ τῆς ἑορτῆς, κατὰ δὲ τὴν ψαλίσαν τὴν ἐσπέραν παράκλησιν ὠμίλησεν ὁ ἐφημέριος τοῦ ναοῦ αἰδ. Ἐμμ. Μυτιληναῖος περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἀναζωπυρήσεως τῆς πίστεως.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΣΜΟΣ

Ὁ ἐν Λονδίῳ «Σύνδεσμος τῆς Ἀγγλικανικῆς καὶ τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν» ἀπεφασίσεν ὅπως προσφέρῃ γαμήλιον δῶρον πρὸς τὴν μνηστῆν τοῦ ἀγγλοῦ πρίγκηπος Γεωργίου ἑλληνοῦδα πριγκιπίσσης ἐν τῇ ἀγγλικῇ βασιλικῇ οἰκογενεῖᾳ—λέγεται ἐν τῇ δημοσιευθείσῃ σχετικῇ πρὸς τὰ μέλη τοῦ συνδέσμου ἐγκυκλίῳ—εἶνε γεγονός μέγαλον ἐνδιαφέροντος καὶ σημασίας διὰ τὰ μέλη τοῦ Συνδέσμου, ἅτινα διαβλέπουν ἐν αὐτῷ ἓνα εὐτυχὴ κρίνον συνδέονται τὰς δύο Ἐκκλησίας. Τὸ δῶρον θὰ ἦνε εἰκὼν τοῦ ἁγ. Γεωργίου, θὰ συνοδεύηται δὲ ὑπὸ ἀφιερώσεως ἣτις θὰ φέρῃ τὰς ὑπογραφὰς πάντων τῶν δωρητῶν.

— Ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ τῶν «Ἐκκλησ. Καιρῶν» τοῦ Λονδίνου δημοσιεύονται εὐχαριστήριαι ἐπιστολαὶ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας καὶ τοῦ ἐν τῇ ἀγγλικῇ πρωτεύουσῃ παρεπιδημῶντος πατριάρχου τῶν Ἀσσυρίων Μάρ Σιμόν, τοῦ μὲν πρὸς τοὺς συνεισνεγκόντας τὸ ὑπὲρ τοῦ πατριάρχου τούτου ζητηθὲν ποσὸν £ 1000 διὰ τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας του, τοῦ δὲ πρὸς τὸν ἀγγλον πρῶτον ἱεράρχην καὶ τὸ ἐν λόγῳ φύλλον διὰ τὴν συμπαθῆ αὐτῶν ὑπὲρ αὐτοῦ πρωτοβουλίαν. Τὸ ζητηθὲν ποσὸν ἀπρητίσθη ἐκ δωρεῶν τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ περιοδικοῦ ἐντὸς ὀλιγίστων ἡμερῶν.

— Ὁ ἐν Λονδίῳ «Σύνδεσμος τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀγγλικανικῆς καὶ Ἀνατολικῆς» (Anglican and Eastern Churches Association) ἐώρασε πρὸ τινος τῆν 17ην αὐτοῦ ἐπέτειον διὰ λειτουργίας τελεσθείσης ἐν τῷ ἑλληνικῷ ναῷ, τελεταρχοῦντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θουατείρων κ. Γεωμανοῦ καὶ πολλοῦ ἐκκλησιασματος πληροῦντος τὸν ναόν. Αὐθήμερόν πρὸς ἐσπέραν ἐν πυκνῇ ὁμηγύρῃ, ἐν ἣ διακρίνοντο ὁ ἐν Λονδίῳ παρεπιδημῶν πατριάρχης τῶν Ἀσσυρίων Μάρ Σιμόν, ὁ Μέγας Ἀρχιμ. κ. Μιχαὴλ Κωνσταντινίδης, ὁ Canon J. A. Douglas καὶ ὁ ἐν Ἱεροσολύμοις ἄγγελος ἐπίσκοπος, ἐγένετο ἡ ἀνακοίνωσις τῶν πεπραγμένων τοῦ ἔτους, ἐτόνισθη δ' ὅτι τὸ σπουδαιότερον κατ' αὐτὸ γεγονός ὑπῆρξεν ἡ σύστασις θεολογικῆς ἐπιτροπῆς ἕξ ἀγγλῶν καὶ ὀρθοδόξων θεολόγων, οἵτινες ἀνέλαβον νὰ ἐξετάσωσι τὴν ὅλην χριστιανικὴν διδασκαλίαν ἵνα σημειώσωσι τὰ σημεῖα τῆς συμφωνίας καὶ τὰ σημεῖα ἐφ' ὧν τυγχάνει ἐπιθυμητῆ ὁμοφωνία. Ἐπ' ἴσης λόγος ἐγένετο καὶ περὶ τῆς ἱερᾶς εἰκόνας, ἣτις ὑπὸ τῆς ὀργανώσεως θὰ δωρηθῆ πρὸς τὴν πριγκιπίσσαν Μαρίναν ἐπὶ τοῖς γάμοις αὐτῆς.

ΡΩΜΑ-ΓΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Κατ' εἰδήσεις ἐκ Ρώμης ἐτελεύτησεν ἐκεῖ ὁ καρδινάλιος Γκασπάρι, ἐπὶ δεκαεξαετιαν διατελέσας Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Βατικανοῦ, ὡς ἐκ τούτου δὲ γινόμενος πασίγνωστος καὶ εἰς τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον ὡς ἐξέχουσα ἱεραρχικὴ φυσιογνωμία τῆς Ἐκκλησίας Ρώμης.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Μητροπολίτου Σάμου Ἐιρηναίου, Πῶς θὰ ἐνισχύετο ὁ θεσμὸς τῆς Ἐκκλησίας. Ὑπόμνημα πρὸς τὴν Ἱεραρχίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἀθῆναι 1934.— Τοῦ αὐτοῦ Δύο ἄρθρα περὶ γάμου κατὰ τὸν ἐν σχεδίῳ Ἀστικῶν Κώδικα (Ἀνατυπωσις). Σάμος, 1934.— Ὁ Σεβ. σ. διαπιστῶν ὑπάρχον παρὰ τῆ ἡγέτιδι ἰδίᾳ τάξει τῆς κοινωνίας διαχρόν τι πνεῦμα δυσπιστίας καὶ ἐχθρότητος κατὰ τῶν ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας τονίζει τὴν ἀνάγκην τῆς ὑπὸ τῶν ποιμένων αὐτῆς ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς κοινωνίας ἀναστηλώσεως τῆς πίστεως εἰς τὴν θεανδρικὴν προσωπικότητα τοῦ Σωτῆρος, συνεχιζομένην ἀδικόπως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ, διότι πρὸς τοῦτο ἀκριβῶς εἶνε κεκλιμένοι : νὰ ἐρμηνεύσουν τὸ πνευματικὸν καὶ θεῖον αὐτῆς περιεχόμενον τότε μόνον θὰ κατανοηθῆ ἡ σημασία καὶ ἡ ἀποστολὴ τοῦ θεσμοῦ καὶ θὰ ἀποκατασταθῆ ἡ πρὸς τοὺς ποιμένας ἐκτίμησις, πρὸ πάντων τῶν ἀνεπτυγμένων τάξεων καὶ τῆς πολιτείας. Τοῦτο ὁμῶς προϋποθέτει τὴν κατάλληλον μόρφωσιν τοῦ κλήρου, περὶ ἧς ἐκθέτει τὰς γνώμας του. Ἐπίσης ἐν τῷ ὑπομνήματι πραγματεύεται καὶ περὶ τοῦ ζητήματος τῆς μισθοδοσίας τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου, τῆς ἀνάγκης νὰ ἀναστηλωθῆ ἡ ἐκκλησ. δικαιοσύνη, νὰ λάβῃ ἡ Ἐκκλησία, ἀνασυγκροτουμένη, συνείδησιν τῆς δυνάμεώς της, νὰ ἀποβῆ πραγματικὸς ἀκόπος καὶ διακριστὴς τῆς περιουσίας της, νὰ ἐπιδιώξῃ στενωτέραν ἐπαφὴν πρὸς τὸ χριστιανικὸν πλήρωμα καὶ νὰ μεταρρυθμισθῆ ἐπὶ τὸ σκοπιμώτερον ἡ κεντρικὴ ἐκκλησιαστικὴ διοίκησις.— Διὰ δὲ τῶν περὶ γάμου ἄρθρων τοῦ ἡ Α. Σ. ἐπικρίνουσα τὰς περὶ τοῦ θεσμοῦ τούτου διατάξεις τοῦ ἐν σχεδίῳ Ἀστικοῦ Κώδικος, ἀναπτύσσει τὴν βαθυτέραν αὐτοῦ θρησκευτικὴν, ἠθικὴν καὶ βιολογικὴν ἐπι ἔννοιαν, χαρακτηρίζει δὲ τὸν πολιτικὸν του περιορισμὸν εἰς ἔννοιαν ἀπλοῦ μόνον συναλλαγματος κατὰ τὰς ἑθνικὰς ἀντιλήψεις, ὡς διάσεισιν τῆς ἱερᾶς τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ψυχολογίας, διότι ἡ διατήρησις τοῦ γάμου ὡς μυστηρίου ἀνταποκρίνεται βαθύτατα πρὸς τὴν ψυχὴν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, θὰ γεννήσῃ δὲ κλονισμοὺς εἰς τὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν ἢ ἀσφαλῆς τῆς πολιτείας σύγκρουσις πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἂν ἐπιμεινῇ ἡ πρώτη εἰς τὰς ἀντιλήψεις τοῦ Κώδικος. Ἡ Α. Σ. ἀναπτύσσουσα περαιτέρω τὴν βαθύτητα τοῦ γνωστοῦ κλασσικοῦ ὀρισμοῦ τοῦ γάμου, καὶ ἐξαιρουσα τὸ πνευματικὸν καὶ ἠθικὸν του περιεχόμενον, τονίζει τὸ καθῆκον τοῦ κράτους νὰ εὐλαβηθῆ τὴν μέχρι τοῦδε κρατήσασαν ἱεράν του μορφὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ὀφείλεται ἡ ἀνύπαρκτος ἀλλαγῶν συνεικτικῆς τῆς ἑλληνικῆς οἰκογενείας, τῆς ὁποίας τὸ ἔθνος ἡμῶν ἀποτελεῖ τὴν μεγαλογραφίαν. Ἀμφοτέρωταῦτα τὰ πονήματα τοῦ Σεβ. σ. διακρίνει πολὺ βάθος ψυχολογίας, ἡ ὑψηλὴ δὲ περιωπῆ τῆς πνευματικότητος, ἀφ' ἧς πραγματεύεται αὐτὰ καὶ ὡς ἱεράρχης καὶ ὡς ἑλληνας, ἐρμηνεύει καθ' ὅλον τὸ πλάτος τὸ βαθύτατον αὐτῶν νόημα, ὡς πρέπει νὰ τὸ ἀντιληφθοῦν αἱ παρ' ἡμῶν ἡγέτιδες τάξεις εἰς τὰς σχέσεις καὶ κρίσεις αὐτῶν περὶ θεσμῶν ἱερῶν, εἰς τοὺς ὁποίους ὀφείλει ὅλην τὴν ἐν εὐγένειαν τὸ ἑλληνικὸν γένος.

— Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α —

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ἱ. Μητρόπολις Πατρῶν.

Ἐπειδὴ σὺδεὶς ὑπέβαλεν ἡμῖν αἴτησιν κατὰ τὸ πρῶτον τρέμνον ἔχων τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 82 ἐδ. 1 τοῦ κωδικ. Νόμου 5439 ἀπετούμενα προσόντα μορφώσεως, ὅπως ἀνακηρυχθῆ ὑποψήφιος διὰ τὴν χηρεύουσαν θέσιν ἐφημερίου τοῦ ἐναυθα ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Ἐθαγγελισμοῦ ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 81 παράγ. 2 τοῦ αὐτοῦ Νόμου καλοῦμεν καὶ αὐθις τοὺς βουλομένους ἐκ τῶν ἐχόντων τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 82 ἐδάφ. 1 τοῦ ὡς ἄνω νόμου ὀριζόμενα προσόντα ὅπως μέχρι τῆς 7ης Δεκεμβρίου ἐ. ἔ. ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ σχετικὰ πιστοποιητικά αὐτῶν διὰ τὸ περαιτέρω. Πάτραι τῇ 7ῃ Νοεμβρίου 1934. † Ὁ Πατρῶν Ἀντώνιος.

Τύποις «Φοῖνικος», ὁδὸς Σταδίου 44, Ἀθῆναι